

8. ha a házaselet annyira feldulatott, hogy a felektől az együttelés nem követelhető, ez esetben is azonban a házasság felbontása nem mondható ki annak a félnek a kérelmére, aki a házaselet feldulásában tulnyomó részben vétkes, és végül:

9. legyözhetetlen ellenszenv esetén, amely esetben mindkét félnek a házasság felbontását kérni kell, előbb azonban a bíróságnak az ágytól és asztaltól való elválasztást kell kimondania (lásd fent).

Az 1921. évi áprilisi törvény a háromszori békéltető tárgyalást megszüntette, ugyszintén, mint idejét mult intézményt, a házasságvédő tisztségét is kiküszöbölte.

A régebbi házassági jogok alapján akár a jelenlegi C. S. R. területén működő bíróságok által, akár bármely más külföldi vagy jelenleg a cseh-szlovák köztársaságra nézve külföldivé lett bíróság által jogerősen kimondott ágytól és asztaltól elválasztás, bontó ítéletté alakítható át, azonban cseh-szlovák állampolgárookra nézve még az esetben is, ha az alapper külföldön folyt, csak cseh-szlovák bíróság ítéltet, különben a bontó per, illetve az ebben hozott ítélet a cseh-szlovák hatóságok által nem fogadtatik el.

Ezek a perek igen egyszerűek és már az első tárgyaláson jogerősen befejezhetők. A régi osztrák illetőségű cseh-szlovák állampolgárok, amennyiben nem laknak a köztársaság területén, a prágai törvényszék illetékessége alá tartoznak, a régi magyar állampolgárok pedig a pozsonyi törvényszék illetékessége alá.

Szlovákországban ez idő szerint még a magyar házassági bontási jog van alkalmazásban, mert a törvény 30. §-a értelmében annak csak 1—12 (házassági akadályok), 29. §-a (jogorvoslatok a közigazgatási eljárásban) és a magyar H. T. 25. §-át hatályon kívül helyező rendelkezése van érvényben. Szó van azonban arról, hogy a törvény egyéb rendelkezéseit is rövidesen kiterjesztik erre az országrészre is.

Dr. Sommer Alfréd
budapesti ügyvéd.

A heidelbergi 33. német jogászgűlés (1924. szeptember 11—13.) magánjogi szakosztályának tárgyalásai. I. Minő irányelvek állítandók fel a lakbérleti jog jövendő alakulása tekintetében? Előadók: Prof. Dr. Ruth, Frankfurt és Hofrat Dr. Klang, Wien.

A kérdés magva az volt, hogyan kell áttérni a háborus lakbérleti jogról a béke korszakára. E részben nagy ellentét mutatkozik az osztrák és a német felfogás közt. Ruth két csekély kivétellel (rövid praeclusió határidők a bérlő befektetési követeléseivel szemben és visszatartási jogának korlá-

tozása) a BGB. bérleti jogához való visszatérést ajánlja az összes fennálló korlátozások eltörlésével, míg *Klang* azt a nézetet vallja, hogy a szociálpolitikai felfogásban beállt változás és a bérleti jognak a dologi joghoz való közelítése a BGB. végérvényes szabályaira is kihatással kell, hogy legyen. Legfőbb következtetése ebből az elvből: hogy a bérlőt a szabad felmondás helyreállítása idejében meg kell védeni az önkényes felmondások ellen a jóhiszem elvei szerint, hogy a bérösszeg ne haladhassa meg a helyi szokás és a szolgáltatások kölcsönössége által megszabott határokat, s hogy sürgős kivételes esetekben a bérlőnek még a végrehajtási szakban is oltalmat kell nyújtani. A szakosztály úgy határozott, hogy *Klang* javaslata fölött napirendre tér. Lényegében *Ruth* javaslatát fogadták el 29/21 szavazattal. *Klang* javaslatára azonban a második teljes ülésben felvették azt a todatot, hogy „vajjon és minő változtatásokat kell véglegesen a bérleti jogon ejteni, az jelenleg előre nem látható. Az állandó bizottság felkéretik, hogy a végleges alakulás kérdését alkalmas időpontban újból tűzze napirendre“.

Az átmeneti időre egyhanguság volt elérhető arra nézve, hogy „a kényszergazdálkodás teljes megszüntetésére kell törekedni, de ez csak akkor lehetséges, ha elegendő új építkezés folytán a kereslet és kínálat közt a lakáspiacon kiegyenlítő-dés éretett el“. E célból egy sor gazdasági rendszabályt ajánlanak, különösen: a közhasznú szövetkezeti települések támogatása az állami és községi építkezések korlátozásával, építési telkek olcsó nyújtása (örökbérlet) és az új építkezések kedvezményezése adók és illetékek szempontjából. Az új építkezéseket ki kell vonni a kényszergazdálkodás alól, de a bérlőknek korlátolt oltalmat kell adni a hajléktalanság ellen. Az új építkezőket bizalmukban nem szabad megesealni. Külföldiek, üzlethelyiségek és butorozott lakások tekintetében a bérlő oltalmára nincs szükség. Ellenben nem találták helyesnek, hogy cseh-szlovák mintára oly bérlőket, akiknek jövedelme vagyona egy bizonyos határt meghalad, e törvény az oltalomból kizárjon. A megengedett bérösszeget birodalmi törvénnyel kell szabályozni és időnkint revízió alá vonni. Az alacsony bérek fentartásában látják a lakásinség főökát. A jelenlegi felmondási korlátokat fenn kell tartani. A hatósági beavatkozást üres lakások kiutalására és felszabaduló lakások kiosztására kell szoritani.

II. *Minő irányelvek állítandók fel a házassági vagyong jog tekintetében?* Előadók: *Kipp* egyetemi tanár, *Dr. Wierusovsky*, Köln és *Dr. Munk Mária* kisasszony, ügyvéd, Berlin.

Mind a három előadó egyetért abban, hogy a jelenleg érvényes kezelési közösség a nő mai jogállásával többé össze

nem egyeztethető és a vagyonekülönzés elvével pótlendő, továbbá, hogy a nőt a szerzeményben részesíteni kell. *Kipp* és *Munk* a közszerzeményhez hasonló, de csak halál esetére érvényesülő intézmény mellett foglaltak állást, míg *Wierusowsky* ezt csak bontás esetére tartja megfelelőnek és egyebekben a nőt törvényes örökrészének és tartási igényeinek kedvezőbb kialakításával akarja kárpótolni. Végül megegyeznek az előadók abban, hogy a vagyonekülönzés elvi helyeslése mellett mindkét házastárs részesedését javasolják a szerzeményben közelebbi meghatározás nélkül.

A németek tehát előbb-utóbb be fogják hozni az 1848 előtti idő óta változatlan magyar házassági vagyonjogot. Abban megtalálják mindazt, amit keresnek.

III. Közvetlenség, szóbeliség, esetlegesség. Előadók: *Dr. Engel*, a kereskedelmi törvényszék elnöke, Wien és *Dr. Wolff*, ügyvéd, Berlin.

A német birodalmi 1923. december 22-iki és 1924. február 13-iki rendeletek erős réseket ütöttek a szóbeliség és közvetlenség elvein. Az utóbb említett rendelet csak 1924. június 1-én lépett életbe, annak hatásai felől tehát tapasztalatok még csak kis számban állnak rendelkezésre. Ennek dacára jellemző, hogy a jogászszyülés a következő irányelveket fogadta el, amelyekből kiérzik a törekvés arra, hogy a gyakorlati posztulátumokkal szemben megvédjék az igazságszolgáltatási apparátus kifogástalan működéséhez szükséges garanciák minimumát: 1. Az eljárást minden garanciával fel kell ruházni, amely a döntés alaposságát biztosítja. Ezek főképp a tulszásoktól ment szóbeliség és a lehetőleg korlátlan közvetlenség. Ha a felek egyezően lemondanak a szóbeliségről, akkor tárgyalás mellőzésével hozható határozat. 2. A szóbeli tárgyalást minden mellékkérdéstől mentesíteni kell és úgy kell előkészíteni, hogy lehetőleg egy határnapon befejezhető legyen. Evégből *a)* előkészítő tárgyalás tartása egyes bíró előtt a nemvitas ügyek elintézésére és a per előkérdéseinek tisztázására; *b)* előkészítő iratok váltása; *c)* az előreláthatólag szükséges bizonyítékok előzetes beszerzése; *d)* mechanikus segédeszközök alkalmazása a tárgyalás lefolyásának megrögzítésére; *e)* halasztások tilalma, kivéve törvényesen meghatározott esetekben (47/42 szavazat). 3. A közvetlenség elvének gyengítése nem engedendő meg. Az előkészítő tárgyalás kiterjesztése más kérdésre, mint a 2. *a)* alattiakra nem foghat helyt. Különösen a bizonyításfelvétel, amennyire egyáltalán lehetséges, a bíróság előtt történjek. A kivételeket a törvény sorolja fel: ilyenül nem jöhetnek számba a bíróság ügyforgalmára való tekintetek. 4. A felek személyes megjelenését büntetésekkel nem szabad kikényszeríteni, csak köz-

vetett joghátrányokkal és a költség viselésével. 5. Fentartandó az elv, hogy a fél a tárgyalás befejezéséig új tényállításokat és bizonyítékokat felhozhat. Fentartandó a *praeclusio* elkésett előadások miatt, ha azok a per elhuzását célozzák. 6. Az esetlegességi elv csak akkor foghat helyt, a) ha a per elhuzásának megakadályozására szükséges, és pedig ilyenkor hivatalból, és b) az eljárás bizonyos különös nemeinél (hérleti ügyek, váltó-, fizetési meghagyásos és végrehajtási eljárás).

A német jogászszyülés e határozatai reánk nézve rendkívül aktuálisak. Nálunk általában nem értékelik eléggé a közvetlenség elvének fontosságát. Már a Pp. uralma alatt is fennáll az a nízus, különösen a másodfoku bíróságnál, hogy a bizonyítás felvételét kiküldött bíróra, illetőleg az első fokra bízzák. Jellemző; hogy a német jogászszyülés inkább hajlandó a szóbeliségből valamit engedni, mint a közvetlenségből. A hangoztatott reform-eszmék közül egyesek viszont határozottan a magyar Pp. hatása alatt állanak. Így különösen a perfelvételi tárgyalásra, a halasztások tilalmára, a bizonyítékok előzetes beszerzésére vonatkozó javaslatok. Most láthatja mindenki, hogy a magyar Pp. milyen kitünő. Csak élni kell vele tudni.

M. A.

A felülvizsgálat korlátozása Romániában. A bukaresti legfelsőbb bíróság elnöke, *Buzdugán*, évnyitó beszédében a felülvizsgálat korlátozása mellett tört lándzsát. Az új szervezeti törvény a bírósági szervezetet az egész országban egységesé tette és az eddig a Magyarországból Romániához csatolt országrészek különállását a polgári perjog szempontjából is megszüntette. *Buzdugán* elnök azt javasolja, hogy francia (és német) mintára a legfelsőbb bíróság mellé az ügyvédek külön rendeltessenek ki s az ő számukra legyen fenntartva a felülvizsgálati kérelmek előterjesztésének joga. Az elnök abban a véleményben van, hogy az megszüntetné a felsőbb bíróságok ma fennálló tulterheltségét, mert ennek a magasabb ügyvédségnek tagjai gyakorlati tapasztalataiknál és magasabb jogi képzettségüknél fogva nem vállalnák alaptalan felülvizsgálati kérelmek képviselését. Az elnök szerint a román igazságügyi kormány ugyanilyen célzattal azzal is foglalkozik, hogy biztosíték letételét írja elő, amely a kincstár javára elveszzen abban az esetben, ha a felülvizsgálat sikertelen. Ezt a rendelkezést a Bessarábiában érvényben volt orosz jogból vennék át. A felülvizsgálati kérelem beadásának határidejét meg fogják rövidíteni. A felülvizsgálati bíróságnak nem csak mint eddig, kasszatórius, hanem reformatórius hatáskört is szándékoznak adni.

Nem sokat tartunk e reformterv eredményességéről. Az